Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING EN FINANCIËN, VLAAMSE RAND, ONROEREND ERFGOED EN DIERENWELZIJN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp van Decreet Programmadecreet bij de begroting 2026
(Principiële goedkeuring)

Deze nota betreft de principiële goedkeuring van het voorontwerp Decreet Programmadecreet bij de begroting 2026 en de bijhorende Memorie van Toelichting.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Als bijlage vindt u het voorontwerp van Decreet Programmadecreet bij de begroting 2026, vergezeld van de bijhorende Memorie van Toelichting.

Volgende afdelingen werden in het programmadecreet en bijhorende Memorie van Toelichting weerhouden:

Voor het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

1. Stopzetting subsidies aan de vzw Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek
2. Wijziging decreet van 15 juli 2011 houdende de erkenning van en de subsidieregeling voor het Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding en Vrede

Voor het beleidsdomein Financiën en Begroting:

1. Hervorming van de gunstregeling in de schenk- en erfbelasting voor familiale vennootschappen
2. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de invoering in de erfbelasting van een singlevermindering en versterking van de vrijstelling in voordeel van de langstlevende partner
3. Invoering van een Vlaamse fiscale regularisatie en wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2023
4. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 wat betreft de voorwaarden voor het gunsttarief van het verkooprecht voor de enige eigen woning
5. Opheffing vrijstelling jaarlijkse verkeersbelasting en belasting op de inverkeerstelling voor de voertuigen die uitsluitend aangedreven worden door een elektrische motor of waterstof
6. Kilometerheffing: CO2-heffing
7. Controlemechanisme op de (correcte) aanwending van overheidsmiddelen
8. Controlemechanisme op de (correcte) aanwending van overheidsmiddelen

9. Omzetting Europees begrotingskader (Economic Governance)
10. Subsidiabele kosten

Voor het beleidsdomein Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie:

1. Financiering op basis van open ruimte
2. Financiering lokale besturen: Gemeentefonds – aanvullende Elia-compensatie
3. Subsidie voor kleine taalgrensgemeenten
4. Wijziging en opheffing van decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten en opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2023 tot uitvoering van het decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten
5. Plattelandsfonds
6. Wijziging Fonds Personeelsleden met Verlof voor Opdracht
7. Subsidiëring van initiatieven betreffende de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden
8. Fonds Handhaving Vlaanderen en retributie Vlaams Handhavingsplatform

Voor het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken:

1. Wijziging van het Scheepvaartdecreet, wat betreft de inwerkingtreding van de regelgeving over watercaptatie

Voor het beleidsdomein Omgeving:

1. Het Vlaamse Gewest gunt de verzekering gewaarborgd wonen
2. Wijziging van het decreet van 6 juli 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2001
3. Decreet Integraal Waterbeleid (decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018) voor wat betreft de aanpassing vrijstelling heffingen voor bronbemalingen
4. Decreet Integraal Waterbeleid (decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018) voor wat betreft de aanpassing aan nieuwe HCOV-codering
5. Oprichting 'Vlaams fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid'
6. Wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening – stopzetting subsidie voor de actualisatie van de inventaris van de onbebouwde percelen
7. Retributie schredderbedrijven (VMM)
8. Uitfasering verlaagd OV-tarief op ingehuurde woningen
9. Energiedecreet van 8 mei 2009 – voorrechten administratieve geldboetes
10. Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen – OVAM-heffingen
11. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit – wijziging tarief leegstandsheffing bedrijfsruimten
12. Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen – OVAM-heffingen

Voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming:

1. Wijziging aan de bepalingen over het verlof wegens bijzonder opdracht in het decreet personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991
2. Wijziging aan de bepalingen over het verlof wegens bijzondere opdracht in het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991
3. Opheffing opdrachten coördinatie geletterdheidsbeleid en werking inzake duidelijke taal
4. Technische aanpassingen inschrijvingsgelden volwassenenonderwijs
5. Toekenning jaarlijkse aanvullende vte/leraarsuren/punten/werkingsmiddelen ten behoeve van de asielproblematiek
6. Aanpassing aanvullende uitkeringen hogescholen
7. Toekenning toelage voor informatisering van het onderwijs

8. Wijziging aan de bepalingen over het verlof wegens bijzondere opdracht in het decreet Rechtspositie Basiseducatie van 7 juli 2017
9. Tijdelijke programmatiestop in het deeltijds kunstonderwijs
10. Aanpassing van de kostenverantwoording voor de regierol bij de subsidie in het decreet zomerscholen
11. Toekenning van een éénmalig extra werkingsbudget voor de versterking van de aanvangsbegeleiding van startende leerkrachten in het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs
12. Stopzetting financiering Antwerp Management School (AMS) en Vlerick Business School (VBS)
13. Stopzetting financiering Instituut voor Europese Studies (IES) en Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (IOB)
14. Schrappen Brusselmiddelen hoger onderwijs
15. Opheffing van de bepalingen m.b.t. de personeelsleden tewerkgesteld in de voor- en nabewaking in de Nederlandstalige basisscholen van het gemeenschapsonderwijs in tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad
16. Opheffing van de bepalingen m.b.t. de Kinderdagverblijven van het gemeenschapsonderwijs, gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad
17. Beperking studietoelagen
18. Financieringsvoorwaarden niet-EER-studenten
19. Hertellingen nooddecreet Oekraïne stopzetten vanaf 1 januari 2026

Voor het beleidsdomein Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie:

1. Algemene financiering van de gemeenten ter ondersteuning van een lokaal sociale-economiebeleid
2. Verhoging plafond invoering retributie voor arbeidskaarten en arbeidsvergunningen in het kader van aanvragen gecombineerde vergunning
3. Uitbreiding begrotingsfonds WEWIS tot de retributie in kader van tewerkstelling buitenlandse werknemers
4. Begrotingsfonds VCF
5. Opheffing van de vermindering van de socialezekerheidsbijdragen verschuldigd voor de kunstenaars
6. Opheffing van de transitiepremie
7. Beperking van de Hinderpremie Openbare Werken tot de sluitingspremie

Voor het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:

1. Beperking van de universele participatietoeslagen tot begunstigden van de sociale toeslag
2. Rekening houden met reserves bij de toekenning van subsidies

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De artikelen die in het voorontwerp van decreet worden opgenomen, werden uitvoerig besproken in IKW's op 23 en 30 september 2025.

2. INHOUD

Het programmadecreet is een normatief decreet en bevat de maatregelen die nodig zijn om de begroting uitvoerbaar te maken. De maatregelen houden rechtstreeks verband met de begroting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het advies van de Inspectie van Financiën werd voor alle artikelen afzonderlijk verleend.
De ontvangen adviezen bevinden zich in bijlage.

Opmerkingen bij de adviezen van de Inspectie van Financiën:

Hoofdstuk 3. Financiën en Begroting

Afdeling 1. Hervorming van de gunstregeling in de schenk- en erfbelasting voor familiale vennootschappen

De Inspectie van Financiën acht de voorliggende decreetsbepalingen doelmatig.

De Inspectie van Financiën bevestigt dat voorliggende hervorming inhoudelijk in overeenstemming is met de ter zake vastgelegde principes in het Vlaams regeerakkoord 2024-2029.

De budgettaire meeropbrengsten omwille van de uitsluiting van residentieel vastgoed uit de waarde van de aandelen van de familiale vennootschappen wordt door VLABEL geraamd op 12.994.724 EUR.

Evenwel wordt in de fiche P1 beargumenteerd dat voorliggende hervorming leidt tot een significante toename van de werklast wat een personeelsuitbreiding met 10 VTE bij de afdeling schatting en waardering van VLABEL zou noodzaken. De aan deze personeelsuitbreiding verbonden kost werd berekend op afgerond 903.000 EUR.

Uiteraard roept dit enige vragen op omtrent de efficiëntie van het ontworpen systeem met certificering van het verslag of een bevestiging van de waardering van de aandelen in het door de bedrijfsrevisor of gecertificeerd accountant opgestelde verslag.

Repliek

De initieel voorziene personeelsuitbreiding in het kader van de voorliggende hervorming van de gunstregimes in de schenk- en erfbelasting bij overdrachten van familiale vennootschappen wordt niet doorgevoerd.

De ingevolge de voorliggende hervorming toegenomen werklast zal worden opgevangen met het huidige bestaande personeelsbestand.

Afdeling 2. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de invoering in de erfbelasting van een singlevermindering en versterking van de vrijstelling in voordeel van de langstlevende partner

De Inspectie van Financiën wijst er wel op dat voor de berekening van de impact van de singlevermindering enkele veronderstellingen worden aangenomen. Alhoewel de gehanteerde veronderstellingen onderbouwd worden, is het verre van ondenkbaar dat de aantrekkelijkheid van de singlevermindering ertoe zal leiden dat de geraamde kost op kruissnelheid (respectievelijk 22 miljoen EUR en 47 miljoen EUR in bovenstaande tabel) vroeger bereikt wordt of zelfs boven deze ramingen zal uitstijgen, temeer daar de vriendenerfenis sneller zal uitdoven (in vergelijking met voorgaande versie van deze hervorming en verlaging van de erfbelasting).

Hierbij dient opgemerkt dat de voorliggende hervorming beperkter is dan de versie die op 8 juli 2025, en op 17 juli 2025 aangevuld met een bijhorende berekeningstabel, aan de heer Inspecteur-generaal werd voorgelegd. De nu voorliggende hervorming beperkt zich tot de invoering van de singlevermindering en een (eerste) verhoging van het roerend abattement in voordeel van de langstlevende partner, beide voor overlijdens vanaf 1 januari 2026.

De heer Inspecteur-generaal is van oordeel dat het verre van ondenkbaar is dat de aantrekkelijkheid van de singlevermindering ertoe zal leiden:

- dat de geraamde kost op kruissnelheid sneller bereikt wordt dan aangegeven in de bezorgde tabel;
- dat de maximale kost boven de ramingen zal uitstijgen.

De heer Inspecteur-generaal verwijst hiervoor onder meer naar het uitdoven van de vriendenerfenis.

<u>Repliek</u>

1/ De singlevermindering is geen automatisch of ambtshalve toegekend belastingvoordeel. De singlevermindering dient aangevraagd te worden in de aangifte van nalatenschap.

Bovendien wordt deze vermindering alleen toegekend aan de natuurlijke personen die de erflater in een niet-herroepen testament op ondubbelzinnige wijze heeft aangewezen als diegenen die de toepassing van de vermindering mogen vragen. De erflater dient met andere woorden tijdens het leven de nodige stappen te hebben gezet. Het is dus niet ondenkbaar – bij een onverwacht of voortijdig overlijden bijvoorbeeld – dat de erflater tijdens het leven deze stappen niet meer heeft kunnen of willen zetten waardoor het potentiële voordeel van de singlevermindering onbenut blijft.

Deze dubbele formaliteit vormt de facto een rem op het aantal nalatenschappen waarbij de singlevermindering zal worden toegepast.

2/ De ervaringen met de vriendenerfenis – dit voordeel kon toegekend worden bij nalatenschappen die openvallen vanaf 1 juli 2021 – tonen aan dat dergelijke belangrijke aanpassingen aan de bestaande regelgeving een inloopperiode kennen vooraleer toekomstige erflaters ten volle de voorwaarden en de mogelijkheden hebben kunnen ontdekken.

Tijdens die gebruikelijke inloopperiode zal het aantal toepassingsgevallen nog beperkt zijn. Vanaf de bekendmaking van de definitieve regeling nemen notarissen, advocaten en andere raadgevers de tijd voor een grondige analyse van de mogelijkheden en de voorwaarden van deze nieuwe rechtsfiguur. Pas daarna zal in hun adviesverlening de singlevermindering geleidelijk aan bij de beoogde doelgroep aan bod komen.

De notarissen spelen hierbij een belangrijke rol, waarbij persoonlijke contacten in grote mate bepalend zijn.

De erflater dient zich immers ten volle bewust te zijn van de gevolgen van zijn beslissing in het voordeel van één of meer zelf aangewezen begunstigden. Dit vereist in de meeste gevallen een voorafgaande reflectie- of bezinningsperiode.

3/ De budgettaire impact van de singlevermindering wordt voor de Vlaamse overheid pas voelbaar bij het openvallen van de nalatenschap van de erflater die een testament heeft opgemaakt met vermelding van de begunstigde(n). De periode tussen de opmaak van dat testament en het overlijden is sowieso niet vooraf te bepalen.

Hierbij ter illustratie een citaat uit een brochure die door de Vlaamse raad van het Notariaat ter beschikking wordt gesteld:

“Het testament beantwoordt nochtans al lang niet meer aan het stereotiepe beeld van een op een sterfbed geschreven plechtige brief. Integendeel, een testament opstellen, kan vandaag soms een antwoord bieden op de knelpunten die ons erfrecht kent voor de nieuwe samenlevingsvormen zoals de bewuste vrijgezellen, de nieuw-samengestelde gezinnen of gewoonweg de gezinsvormen die afwijken van het kerngezin zoals we die lang hebben gekend. Op het opstellen van een testament staat dan ook geen leeftijd.”

Er kan bijgevolg nog een ruime periode liggen tussen de datum van de opmaak van het testament, op relatief jonge leeftijd, en de datum van het overlijden.

4/ Tenslotte dient de voorliggende ontworpen regeling ook het volledige regelgevend proces te hebben doorlopen – tot en met de datum van de publicatie in het Belgisch Staatsblad - vooraleer de toekomstige erflaters die in aanmerking komen ook daadwerkelijk het vereiste testament zullen opmaken.

Uit het voorgaande kan worden besloten dat de geraamde budgettaire impact met quasi zekerheid een maximalistische inschatting is die niet zal bereikt worden gedurende de eerste jaren na de inwerkingtreding. De ramingen zoals in de tabel opgenomen zijn behoedzaam opgemaakt op basis van ervaringen uit het verleden.

Afdeling 3. Invoering van een Vlaamse fiscale regularisatie en wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2023

De inspectie van Financiën formuleert geen bezwaren. De raming van de jaarlijkse ontvangsten bedraag 5 à 10 miljoen EUR. Bij deze inschatting noteert de Inspecteur-generaal dat er voorzichtigheidshalve van de onderkant van de vork dient te worden uitgegaan.

Afdeling 7. Kilometerheffing: CO2-heffing

De budgettaire meeropbrengsten door het invoeren van de CO2-heffing in de kilometerheffing op 1 juli 2026 worden geraamd op 125 miljoen euro in 2026 en 250 miljoen euro voor het jaar 2027.

Gegeven dat er geen gegevens beschikbaar zijn over de vlootverdeling naar CO2-emissieklasse van de vrachtwagens die in Vlaanderen rijden, zijn deze ramingen onvermijdelijk behept met een belangrijke onzekerheid.

De Inspectie van Financiën wenst hieromtrent verder op te merken dat op basis van ramingen van de evolutie van de voertuigvloot naar CO2- emissieklassen ervoor werd gekozen om nu slechts 67% van de referentiewaarden voor CO2 toe te passen.

Daarnaast wordt het tijdstip van de jaarlijkse indexering verschoven van 1 juli naar 1 januari. Alhoewel deze verschuiving van de indexering van de kilometerheffing naar 1 januari als een logische, haalbare en sectorvriendelijke maatregel kan beschouwd worden, is er eveneens voor gekozen om geen indexering te laten plaatsvinden in 2026 om te vermijden dat deze wijziging ertoe zou leiden dat er twee indexeringen kort op elkaar zouden volgen. De eerstvolgende indexering zal dus pas gebeuren op 1 januari 2027. De budgettaire impact van het niet-indexeren van de tarieven van de kilometerheffing in 2026 wordt geraamd op -4 miljoen euro voor de begroting 2026. Gegeven de algehele onzekerheid omtrent de budgettaire meeropbrengst verbonden aan voorliggende maatregel van het invoeren van de CO2-heffing in de kilometerheffing beoordeelt de Inspectie van Financiën het niet-indexeren in 2026 als budgettair suboptimaal.

Afdeling 8 en 9. Controlemechanisme op de (correcte) aanwending van overheidsmiddelen

Ongeacht het ontbreken van een reële hoogdringendheid voor deze voorgelegde decreetswijzigingen verleent de Inspectie van Financiën een gunstig advies m.b.t. de voorgelegde decreetsbepalingen.

Hoofdstuk 4. Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Afdeling 1. Financiering op basis van open ruimte

gunstig advies onder voorwaarde dat de ontworpen bepalingen in overeenstemming zijn met de afspraken gemaakt in het kader van het regeerakkoord en de begrotingsbeslissingen (zie onderstaande opmerkingen)
De Inspectie van Financiën formuleert de volgende opmerkingen:
a) de voorziene opstap van 50 miljoen EUR in 2026 zoals voorzien in het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 wordt gereduceerd tot 45 miljoen EUR en deze wordt gespreid over 2 jaar (2026 en 2027). De Inspectie van Financiën neemt aan dat deze aanpassing een gevolg is van de beslissingen in het kader van de begrotingsopmaak BO2026;
b) de structurele indexering met 3,5% is thans evenwel niet voorzien. Wel integendeel, zou men kunnen zeggen, vermits in artikel 7 van het programmadecreet van 14/7/2025 bij de aanpassing van de begroting 2025 de zin "Vanaf 2025 wordt enkel nog de jaarlijkse groeivoet van 3,5% toegepast" is … geschrapt.
Noot: de jaarlijkse verhoging met 3,5% van de *opstappen* is als zodanig ook niet terug te vinden in de tabel 'opvolging regeerakkoord – uitbreidingsbeleid' die aan de Inspectie van Financiën is bezorgd.

<u>Repliek</u>

Omdat de berekening van de dotatie voor 2025 niet duidelijk was, werd ze gespecificeerd n.a.v. de aanpassing van de begroting 2025 en werd (enkel) voor 2025 een nieuwe bepaling ontworpen ter vervanging van de bepaling "Vanaf 2025 wordt enkel nog de jaarlijkse groeivoet van 3,5% toegepast.".
Een regeling voor de dotatie vanaf 2026, met de binnen het regeerakkoord afgesproken opstappen, zou vervolgens worden uitgewerkt n.a.v. de begrotingsopmaak 2026. Dat is nu gebeurd met de voorliggende ontwerpbepalingen.

De structurele indexering met 3,5% van de dotatie is opgenomen in de meerjarenraming onder constant beleid.

Afdeling 3. Subsidie voor kleine taalgrensgemeenten

De Inspectie van Financiën is van oordeel dat deze meervraag goed is onderbouwd maar vanuit budgettair oogpunt kan men bezwaarlijk een besparing die in het (recente) verleden 'zonder meer' werd doorgevoerd, thans inroepen als compensatie.

Conclusie advies: ongunstig advies vanuit budgettair oogpunt.

Afdeling 4. Wijziging en opheffing van decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten en opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2023 tot uitvoering van het decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten

De Inspectie van Financiën kan vanuit budgettair oogpunt een gunstig advies geven, maar heeft enkele bedenkingen:
Vermits het LEKP-decreet van 26/5/2023 en het BVR van 10/11/2023 slechts vanaf 1/1/2027 wordt opgeheven, is het dus theoretisch mogelijk dat ook in 2026 nog een subsidie wordt toegekend

(hoewel men dus evengoed geen subsidie kan toekennen, zoals, naar mag aangenomen worden, de bedoeling is, temeer omdat hiervoor geen specifieke middelen zullen voorzien worden in de begroting 2026 1).

Zuiverder zou dus zijn het decreet en het BVR met ingang van 1/1/2026 op te heffen en een overgangsbepaling te voorzien voor de (laatste) subsidie, aan te rekenen in het begrotingsjaar 2025 (VR 2025 1306 DOC. 0478/1. Ter verduidelijking: de uitgaven voor lokale energie- en klimaatacties (die minstens het dubbele van de verkregen subsidies moeten bedragen) moeten gedaan worden in de periode tussen de toekenning van de subsidies tot en met 31/12 van het jaar dat volgt op het jaar van toekenning, dus tegen eind 2026).

Het feit dat in artikel x de doelstellingen van het LEKP 1.0 worden hernomen (op één uitzondering na; zie verder), stelt geen bijzondere problemen vermits de subsidie voor 2025 (die uiterlijk op 30/4/2026 wordt uitbetaald) eveneens tot doel heeft lokale klimaatacties te ondersteunen met het oog op de realisatie van het LEKP 1.0 (en de uitzondering een afschaffing van een verplichting betreft).

Wel moet dus vermeld worden dat voor 2026 één engagement dat voorzien was in het LEKP 1.0 wordt geschrapt. De lokale besturen moesten zich immers in het LEKP 1.0 engageren om het draagvlak voor hernieuwbare energie te verhogen, geen heffing op hernieuwbare energie installaties in te voeren en bestaande, zoals de heffing op pylonen van windmolens, af te bouwen tegen ten laatste 2025.

Mede gelet op de Europese verplichtingen ter zake, zou men verwachten dat heffingen worden ingesteld op installaties die leiden tot een verhoging (i.p.v. een verlaging) van broeikasgasemissies.

Afdeling 5. Plattelandsfonds

Mits de begrotingsafspraken inhouden dat de besparing binnen het Vlaams fonds voor de stimulering van (groot)stedelijke en plattelandsinvesteringen volledig gedragen wordt door de centrumsteden, de provinciale steden en de VGC, terwijl de subsidies aan de plattelandsgemeenten ongemoeid worden gelaten, gunstig advies.

De Inspectie van Financiën formuleert ook de volgende opmerkingen:
a) de besparing binnen het investeringsfonds wordt volledig gedragen door de centrumsteden, de provinciale steden en de VGC, terwijl de subsidies aan de plattelandsgemeenten gevrijwaard worden. Hiervoor wordt geen motivering gegeven;
b) het is wel zo dat er middelen zouden toegekend worden voor het grootstedenbeleid, zij het gereduceerd en via het jaarlijkse uitgavendecreet. Indien het de bedoeling is dat deze een structureel karakter blijven hebben, is een decretale rechtsgrond buiten het uitgavendecreet aangewezen;
c) wat de subsidie aan de plattelandsgemeenten betreft, wordt een status-quo aangehouden (voor hoelang ?). Er wordt dus niet voorzien dat de subsidiebedragen (periodiek) kunnen worden aangepast op basis van geactualiseerde parameters. De (weliswaar uiterst zwakke) oormerking van deze middelen (de plattelandsgemeenten moeten de subsidie besteden aan investeringen in materiële vaste activa) komt verder te vervallen

Afdeling 6. Wijziging Fonds Personeelsleden met Verlof voor Opdracht

Gunstig advies. Enkele opmerkingen:

De Inspectie van Financiën stelt vast dat dit voorstel reeds werd besproken tijdens de bilaterale vergadering m.b.t. de begrotingsvoorstellen BO2026. Enkele punten: a) door deze activiteiten te integreren in het 'Fonds personeelsleden met Verlof voor Opdracht', wordt vermeden dat een nieuw begrotingsfonds wordt opgericht maar aldus 'dekt de vlag niet de lading'. Er zijn evenwel precedenten;

b) er dient over gewaakt te worden dat wanneer interne medewerkers (met een vast contract) worden aangetrokken, de ontvangsten een voldoende stabiel karakter hebben (zou weliswaar de bedoeling zijn).

Afdeling 7. Subsidiëring van initiatieven betreffende de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

De Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies aan het voorstel mits rekening wordt gehouden met de opmerkingen:
De Inspectie van Financiën merkt op dat het onduidelijk is waarom dit voorstel wordt gedaan? Zonder dit voorstel kan de Vlaamse Regering elk initiatief nemen, binnen de grenzen zoals voorzien in de begrotingsdecreten, het VCO, BVCO en de delegatieregels. Daartoe kunnen bijgevolg alle rechtsfiguren gebruikt worden, met inbegrip van de subsidies. Met verwijzing van de conceptnota 'subsidies in goede banen van 16 juli 2021 (VR 2021 1607 MED.0260/2TER zou mogen verwacht worden dat de bepaling transparant, onderbouwd en duidelijk de voorwaarden of kader schetst, onderbouwd door een beleidsevaluatie van hoe het tot hiertoe gebeurde. Deze elementen lijkten te ontbreken en worden best herbekeken. Voorts wijst de Inspectie van Financiën op het gegeven dat dergelijke bepaling geen voldoende voorwaarde is om te subsidiëren mocht de tot stand komende subsidieovereenkomst de facto een dienstencontract in de zin van de wetgeving overheidsopdrachten zou inhouden. Ook daarvoor kan verwezen worden naar de conceptnota in supra.

Hoofdstuk 5. Mobiliteit en Openbare Werken

Afdeling 1. Wijziging van het Scheepvaartdecreet, wat betreft de inwerkingtreding van de regelgeving over watercaptatie

Gelet op het ontbreken van een BVR in uitvoering van artikel 42 van het Scheepvaartdecreet van 21 januari 2022 kan de IF instemmen met de voorgestelde verschuiving van de inwerkingtreding van dit artikel en de artikelen 166 en 167 naar 1 januari 2028 met de mogelijkheid tot vervroegde inwerkingtreding via BVR.

Hoofdstuk 6. Omgeving

Afdeling 1. Het Vlaamse Gewest gunt de verzekering gewaarborgd wonen

De Inspectie van Financiën merkt op dat de taakverdeling tussen het VWF, belast met de behandeling van de aanvragen en Wonen in Vlaanderen, belast met de aanbestedingsprocedure en de tenlasteneming van de premies suboptimaal is op administratief vlak. Deze taakverdeling heeft echter wel als voordeel dat de aanbesteding en eventuele wijzigingen aan de regelgeving binnen één entiteit worden afgestemd. De verzekering wordt steeds gegund voor een periode van vijf jaar en wijzigingen kunnen niet zomaar tijdens een lopend contract worden opgelegd.

Afdeling 9. Uitfasering verlaagd OV-tarief op ingehuurde woningen

Onder verwijzing naar haar opmerkingen aangaande de budgettaire doelmatigheid verleent de Inspectie van Financiën een gunstig advies. Opmerkingen:
Het verlaagd tarief blijft gelden voor de bestaande hoofdhuurovereenkomsten met aanvangsdatum vóór 1 januari 2026, ook als deze overeenkomsten worden verlengd of gewijzigd. Het voordeel vervalt slechts bij de definitieve beëindiging van de hoofdhuurovereenkomst. Vanuit budgettaire overwegingen zou een totale opheffing van het voordeel kunnen overwogen worden. Het verlaagd OV-tarief zorgt ervoor dat gemeenten en provincies minder ontvangsten realiseren via de opcentiemen. Deze minderontvangsten worden vanuit de begroting Wonen aan hen gecompenseerd (nl. basisallocaties QD623 en QD624 op begrotingsartikel QF0-1QDB2QA-WT). De afschaffing van het voorkeurtarief voor nieuwe contracten zal slechts zorgen voor een geleidelijke besparing op beide basisallocaties vanaf begrotingsjaar 2027.

Afdeling 10. Energiedecreet van 8 mei 2009 – voorrechten administratieve geldboetes
De Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies mits rekening wordt gehouden met de opmerking:
De Inspectie van Financiën heeft op zich geen opmerkingen bij voorliggende fiche. In de rand wordt enkel opgemerkt dat volgens arrest RvS nr. 259.632 van 25 april 2024 geldboetes zoals opgelegd door het VEKA dienen beschouwd te worden als strafrechtelijk van aard. In die zin stelt zich dan de vraag of, bij voorrangsbepaling inzake invordering, dergelijk aspect niet dient in overweging te worden genomen? Dit punt wordt dan ook best behandeld in de verantwoording bij dit programmadecreetvoorstel.

Afdeling 12. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit – wijziging tarief leegstandsheffing bedrijfsruimten

Mits rekening wordt gehouden met de bemerkingen, kan de Inspectie van Financiën het voorstel gunstig adviseren.
De IF wijst er op dat enkel de heffingspercentages met 12% worden verhoogd. In het gewijzigde artikel is ook een minimumbedrag aan heffing (3.700 euro) en een minimumtarief voor niet-landbouwbedrijven in functie van het aantal m^2 (2,47 euro/m^2) opgenomen. Het ontgaat de IF waarom op deze bedragen niet dezelfde lineaire verhoging van 12% wordt toegepast. In de budgettaire raming wordt louter de initiële raming verhoogd met 12%. Deze werkwijze houdt wat de IF betreft in dat alle bedragen (en dus ook de minimumheffing) dienen te worden verhoogd. Het doel van deze verhoging is om in uitvoering van de Conceptnota Ruimtelijke Ordening leegstaande bedrijfsruimten te activeren, wat dus moet neerkomen op een daling van het aantal leegstaande bedrijfsruimten. In de fiche wordt geen inschatting gemaakt van het mogelijke effect van de verhoging op het aantal leegstaande bedrijfsruimten de volgende jaren (welk effect/resultaat wordt beoogd?), en dus de budgettaire raming op langere termijn. Dergelijke inschatting of op zijn minst het formuleren van een concrete doelstelling lijkt de IF toch wenselijk. Tenzij de (primaire) doelstelling natuurlijk louter budgettair is, nl. het verhogen van de inkomsten. Dan wordt dit best ook duidelijk als zodanig benoemd.

Afdeling 13. Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen – OVAM-heffingen

Mits rekening wordt gehouden met de bemerkingen, kan de Inspectie van Financiën het voorstel gunstig adviseren.
In de fiche wordt aangegeven dat het verdere uitstel van de uitfasering een beperkte budgettaire impact heeft (minderinkomst ten gevolge verlenging lagere heffing). Op vraag van de IF werd een berekening gemaakt op basis van het tonnage 2023, waarbij de budgettaire impact geraamd wordt op 1.143.585 euro. Dit zou echter maar een theoretische benadering zijn omdat hierbij nog geen rekening is gehouden met een eventuele daling van het tonnage aan te storten residu's. Bij de begrotingsopmaak 2026 is bovendien geen rekening gehouden met de potentiële meeropbrengst van de momenteel voorziene uitfasering. De IF stelt vast dat het in het decreet voorziene afbouwscenario jaar na jaar wordt uitgesteld, waarbij blijkbaar oorspronkelijk werd voorzien het verlaagd tarief een laatste maal toe te kennen in 2015(!). Sinds 2020 werd het afbouwscenario stelselmatig geamendeerd om het maximum van 40% storten aan te houden. Dit wordt nu ook weer voorgesteld (op vraag van de sector zonder er echt een inhoudelijk dossier aan te koppelen) en de IF verwacht dat dit de volgende jaren niet anders zal zijn. De IF kan akkoord gaan om het afbouwscenario nog een laatste maal uit te stellen. Enig verder uitstel de volgende jaren dient voor de IF gepaard te gaan met een grondig inhoudelijke dossier waarbij de verschillende scenario's afgetoetst worden in functie van de verdere ontwikkeling van PST.

Hoofdstuk 7. Onderwijs en Vorming

Afdeling 3. Opheffing opdrachten coördinatie geletterdheidsbeleid en werking inzake duidelijke taal

De Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies. Wel dient gewezen te worden op de noodzaak om een addendum aan de beheersovereenkomst op te stellen.

Afdeling 5. Toekenning jaarlijkse aanvullende vte/leraarsuren/punten/ werkingsmiddelen ten behoeve van de asielproblematiek

Onder de voorwaarde dat de nodige middelen voorzien worden in de uitgavenbegroting 2026, kan de Inspectie van Financiën het voorstel gunstig adviseren

Afdeling 6. Aanpassing aanvullende uitkeringen hogescholen

De Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies, maar merkt op dat de vorige bepaling dode letter is gebleven en dat er geen overgangsregeling ingeschreven is voor de jaren waarop het saldo 2 keer kan toegewezen worden.

Afdeling 7. Toekenning toelage voor informatisering van het onderwijs

De Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies, maar doet verschillende suggesties om de duidelijkheid en uniformiteit van de tekst verder te vergroten. Zo is de formulering van sommige artikelen niet even duidelijk of uniform . Ook dienen sommige begrippen beter gedefinieerd te worden.

Afdeling 10. Aanpassing van de kostenverantwoording voor de regierol bij de subsidie in het decreet zomerscholen

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen aan het voorstel om het begrip « forfaitair » te schrappen. Zonder afdoende motivering kan IF geen gunstig advies verlenen om de financiële verantwoordingsplicht te schrappen.

Afdeling 11. Toekenning van een éénmalig extra werkingsbudget voor de versterking van de aanvangsbegeleiding van startende leerkrachten in het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen, mits de verdeelsleutel meer de werkelijk beoogde uitgaven weergeeft (3.2.2) en mits er meer gedetailleerde bestedingswijzen opgenomen zijn. Beleidsmatig kan men ook argumenteren om deze uitgave met een jaar uit te stellen.

Afdeling 12. Stopzetting financiering Antwerp Management School (AMS) en Vlerick Business School (VBS)

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen. Wel wijst IF erop dat het niet onlogisch zou zijn om de andere instellingen die via beheersovereenkomst gefinancierd worden op een gelijkaardige manier te behandelen. Een tijdige communicatie met deze instellingen vergemakkelijkt het adaptatieproces voor deze instellingen.

Afdeling 13. Stopzetting financiering Instituut voor Europese Studies (IES) en Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (IOB)

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen. Wel wijst IF erop dat het niet onlogisch zou zijn om de andere instellingen die via beheersovereenkomst gefinancierd worden op een gelijkaardige manier te behandelen. Een tijdige communicatie met deze instellingen vergemakkelijkt het adaptatieproces voor deze instellingen.

Afdeling 14. Schrappen Brusselmiddelen hoger onderwijs

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen, maar merkt wel het volgende op:
Uit de verduidelijking blijkt dat men niet over duidelijke indicatoren beschikt om de efficiëntie of effectiviteit van deze in 2012 opgestarte subsidiestroom te evalueren. Vanaf 2017 werd de jaarlijkse rapportering over deze subsidie niet langer opportuun geacht wegens een te hoge planlast voor de instellingen. Een globaal evaluatierapport zoals opgelegd door art. III.41,§2 codex hoger onderwijs, is er dus ook niet. Bijgevolg komt de gemaakte keuze willekeurig over en kan ze beschouwd worden als louter de resultante van een budgettaire oefening, niet van een evidence-based beleidsvoering. Voor de betrokken instellingen rest er bovendien nog weinig tijd om zich aan te passen aan de nieuwe situatie.

Afdeling 15. Opheffing van de bepalingen m.b.t. de personeelsleden tewerkgesteld in de voor- en nabewaking in de Nederlandstalige basisscholen van het gemeenschapsonderwijs in tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen. Wel wijst IF op het belang van rechtszekerheid voor de geïmpacteerde werknemers en een mogelijk budgettaire verschuivingseffect. De financiële situatie voor de Brusselse Go!-opvanginitiatieven na de hervorming kan een aandachtspunt zijn.

Afdeling 16. Opheffing van de bepalingen m.b.t. de Kinderdagverblijven van het gemeenschapsonderwijs, gelegen in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen. Wel wijst IF op het belang van rechtszekerheid voor de geïmpacteerde werknemers en een mogelijk budgettaire verschuivingseffect. De financiële situatie voor de Brusselse Go!-opvanginitiatieven na de hervorming kan een aandachtspunt zijn.

Afdeling 17. Beperking studietoelagen

Ondanks de geciteerde besparing dient de Inspectie van Financiën een negatief advies aan voorliggende fiche in haar huidige vorm te geven. Er is een reëel risico dat de voorgestelde bepalingen juridisch aanvechtbaar zijn. Ook is het onzeker of de budgettair impact gehaald zal worden. Er is een continuïteitsrisico voor de huidige uitzonderingsgroep, nl. de studenten met een medische reden.

Afdeling 18. Financieringsvoorwaarden niet-EER-studenten

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen, mits bijkomend gemotiveerd wordt waarom bepaalde doelgroepen al dan niet meer financierbaar zijn en wat de rationale is om de niet-EER-studenten opnieuw mee te tellen in de vaste onderwijssokkelfinanciering. Ze wijst erop dat de besparing de komende jaren een stuk lager zal liggen dan wat geraamd wordt voor 2026. De interne consistentie van het financieringsmodel kan verhoogd worden volgens 3.1.3 (toepasbaarheid).

Afdeling 19. Hertellingen nooddecreet Oekraïne stopzetten vanaf 1 januari 2026

Op basis van de erg summiere fiche en de geleverde verduidelijking kan de Inspectie van Financiën – binnen het korte tijdsbestek en gegeven de geciteerde besparing - een gunstig advies aan de fiche verlenen, mits deze minimaal verder aangevuld wordt met een onderbouwing.

Hoofdstuk 8. Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

Afdeling 2. Verhoging plafond invoering retributie voor arbeidskaarten en arbeidsvergunningen in het kader van aanvragen gecombineerde vergunning

Conclusie van het advies: gunstig met voorwaarden.
Voor de verdere uitvoering (vastleggen bedrag van de retributie, delegatie en akkoord wervingen) zal een dossier aan de Vlaamse Regering dienen te worden voorgelegd volgens de reguliere procedures.

Bijkomende opmerkingen bij het advies:
De IF merkt op dat de geraamde kosten lager zijn dan de geraamde uitgaven waarbij een groot verschil wordt vastgesteld vanaf 2028 (ongeveer 3,2 miljoen geraamde inkomsten versus bijna 1,5 miljoen euro geraamde uitgaven). Bij de vastlegging van het retributiebedrag zal hier rekening mee worden gehouden.

Afdeling 3. Uitbreiding begrotingsfonds WEWIS tot de retributie in kader van tewerkstelling buitenlandse werknemers

Conclusie van het advies: gunstig met voorwaarden.
Voor de verdere uitvoering (vastleggen bedrag van de retributie, delegatie en akkoord wervingen) zal een dossier aan de Vlaamse Regering dienen te worden voorgelegd cfr. de reguliere procedures.

Bijkomende opmerkingen bij het advies:
In het nieuwe artikel 29 dat het begrotingsfonds regelt wordt o.a. de link gelegd met andere toegestane projectuitgaven.
De inkomsten van retributies zullen gedeeltelijk projectmatig worden aangewend zoals voor de ontwikkeling van nieuwe toepassingen maar evenzeer worden deze inkomsten volgens de ramingen die werden toegevoegd in de fiche aangewend van recurrente uitgaven zoals onderhoudskosten. Bijgevolg was het te beperkend te verwijzen naar projectuitgaven en werden de recurrente uitgaven die gepaard gaan met de administratieve afhandeling van aanvragen voor de tewerkstelling van buitenlandse werknemers aan het begrotingsfonds toegevoegd.

Afdeling 6. Opheffing van de transitiepremie

De Inspectie van Financiën kan een gunstig advies verlenen aan de aanschaffing van de transitiepremie. Indien de impact van de aanvragen 2025 op 2026 groter is dan initieel geraamd, zullen mogelijks middelen moeten worden herverdeeld.

Afdeling 7. Beperking van de Hinderpremie Openbare Werken tot de sluitingspremie

Gunstig advies mits bij een tekort voor de sluitingspremie geen meervraag wordt ingediend en dit intern wordt opgevangen.

Hoofdstuk 9. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Afdeling 1. Beperking van de universele participatietoeslagen tot begunstigden van de sociale toeslag

De Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies aan de voorliggende bepalingen om op te nemen in het programmadecreet. Een bijkomende motivatie in het licht van art. 23 Gw. zou eventueel nuttig kunnen zijn. Er zou een investeringskost van 173 kEUR zijn, waarvan IF veronderstelt dat deze kan worden opgevangen binnen de beschikbare kredieten.

Afdeling 2. Rekening houden met reserves bij de toekenning van subsidies

Gelet dat er een duidelijk verband is met de begroting 2026 en gelet dat het in rekening nemen van reserves de doelmatigheid van bepaalde subsidies kan verhogen, kan IF een gunstig advies verlenen met betrekking tot het voorgestelde principe. De voorgestelde implementatie roept echter juridische

vragen op; IF stelt een volgens haar eenvoudiger te interpreteren alternatief voor. Daarnaast stelt IF een bredere definitie van reserves voor, indien het niet mogelijk blijkt de oorsprong van bepaalde reserves te achterhalen of wanneer hier discussie over ontstaat. Ten slotte vraagt IF in een laatste fase een overleg, teneinde verdere werkafspraken te kunnen maken betreffende de concrete implementatie.

B. ESR-TOETS

Hoofdstuk 4. Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Afdeling 1. Financiering op basis van open ruimte

De budgettaire impact van de voorgestelde wijzigingen wordt geraamd als volgt:

	Geïndexeerde opstappen	*Prognoses dotatie open ruimte (inclusief geïndexeerde opstappen)*
2025	0	126.974.908
2026	35.000.000	166.419.031
2027	46.225.000	182.243.696
2028	62.842.875	203.622.218
2029	65.042.367	210.748.998
2030	67.318.859	218.125.203
2031	69.675.019	225.759.583

Afdeling 2. Financiering lokale besturen: Gemeentefonds – aanvullende Elia-compensatie

2026: minderuitgave van 41.500.000 euro (halvering van de Elia-compensatie)
2027: minderuitgave van 83.000.000 euro (volledige opheffing van de Elia-compensatie)

Afdeling 3. Subsidie voor kleine taalgrensgemeenten

De ESR impact is afhankelijk van het jaarlijks in het uitgavendecreet hiertoe voorziene krediet. De subsidie bedraagt in 2026 1.000.000 euro.

Afdeling 5. Plattelandsfonds

Het voorstel heeft een positieve impact op de Vlaamse begroting vanaf 2026.
Wat het grootstedenbeleid betreft, leidt het voorstel vanaf 2026 tot een besparing van 9.274.239 euro. Het huidige budget wordt met name verlaagd van 14.274.239 euro tot 5.000.000 euro.
Wat stadsvernieuwing betreft leidt het voorstel vanaf 2026 tot een besparing van 9.040.775 euro. Het volledige budget voor stadsvernieuwing valt weg.
Wat het plattelandsfonds betreft is het voorstel budgetneutraal. De huidige middelen blijven behouden.
De bespaarde bedragen worden in mindering gebracht van het begrotingsartikel SJ0-1SMC2HB-WT.

Afdeling 6. Wijziging Fonds Personeelsleden met Verlof voor Opdracht

De voorgestelde aanpassing van het fonds heeft enkel een beperkte ESR-impact in de mate dat de uitgaven pas gerealiseerd worden in een later jaar dan het jaar van de ontvangsten.

Hoofdstuk 6. Omgeving

Afdeling 6. Oprichting 'Vlaams fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid'

Deze wijzigingen hebben een verwaarloosbare budgettaire impact, zowel voor het lopende begrotingsjaar als voor de volgende begrotingsjaren. In principe worden de ontvangsten van dit begrotingsfonds in hetzelfde jaar uitgegeven.

Afdeling 11. Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen – OVAM-heffingen

Er is een meeropbrengst te verwachten van ongeveer 12 miljoen euro vanaf het begrotingsjaar 2026.

Hoofdstuk 8. Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

Afdeling 5. Opheffing van de vermindering van de socialezekerheidsbijdragen verschuldigd voor de kunstenaars

Deze wijziging heeft een positieve impact op het ESR-saldo.

Afdeling 6. Opheffing van de transitiepremie

Deze wijziging heeft een positieve impact op het ESR-saldo.

Afdeling 7. Beperking van de Hinderpremie Openbare Werken tot de sluitingspremie

de ESR impact van het voorstel bedraagt 9 miljoen euro vanaf 2026.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Hoofdstuk 3 Financiën en Begroting

Afdeling 1. Hervorming van de gunstregeling in de schenk- en erfbelasting voor familiale vennootschappen

De voorgestelde wijzigingen zullen een impact hebben op de werklast binnen de Vlaamse Belastingdienst en voornamelijk binnen de afdeling schatting en waardering waar de schatters zullen gelast worden met de certificering van het verslag

Deze toegenomen werklast zal door de bevoegde administratie worden opgevangen met het huidige bestaande personeelsbestand.

Afdeling 2. Wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013, wat betreft de invoering in de erfbelasting van een singlevermindering en versterking van de vrijstelling in voordeel van de langstlevende partner

De Vlaamse begroting 2025-2029 voorziet volgend budgettair kader:

2025	2026	2027	2028	2029
0	200	200	300	350

De voorliggende hervorming treedt in werking voor overlijdens vanaf 1 januari 2026. De budgettaire impact van de hervorming blijft ruim binnen het voorziene budgettaire kader.

De budgettaire impact voor het jaar 2026 wordt geraamd op 16 miljoen euro. De ontvangsten van de erfbelasting van het begrotingsjaar 2026 vloeien hoofdzakelijk voort uit overlijdens van het tweede semester van 2025 en het eerste semester van 2026. Bijgevolg zal de impact op het

begrotingsjaar 2026 nog beperkt zijn. De overlijdens van het tweede semester 2025 zijn immers niet beïnvloed door de voorliggende hervorming.

In 2026 blijft de budgettaire impact met andere woorden nog beperkt tot ongeveer de helft van de geraamde jaarlijkse budgettaire impact.

In het begrotingsjaar 2027 zal het effect naar verwachting toenemen, de budgettaire impact wordt voor dat jaar geraamd op 49 miljoen euro. De budgettaire impact voor het begrotingsjaar 2028 en voor het begrotingsjaar 2029 van de twee nu doorgevoerde hervormingen bedraagt respectievelijk 66 miljoen euro en 83 miljoen euro.

Er werd rekening gehouden met het feit dat de budgettaire impact van de 'singlevermindering' maar geleidelijk tot uiting zal komen. In de eerste jaren zal het aantal toepassingsgevallen beperkter zijn gelet op de tijd die verstrijkt tussen het opstellen van het testament en het openvallen van de nalatenschap.

In onderstaande tabel wordt de budgettaire impact van beide maatregelen in meerjarig perspectief weergegeven:

	2026	2027	2028	2029
Langstlevende partner	**-7**	**-14**	**-14**	**-14**
voetvrijstelling	-7	-14	-14	-14
Broers en zussen	**-3**	**-11**	**-17**	**-22**
singlevermindering	-3	-11	-17	-22
Andere	**-6**	**-24**	**-35**	**-47**
singlevermindering	-6	-24	-35	-47
Totaal	**-16**	**-49**	**-66**	**-83**
Budgettair kader	**-200**	**-200**	**-300**	**-350**
Delta budgettair kader	184	151	234	267

De dataset bevat per erfopvolger de belastbare grondslag, de bruto rechten, de (belangrijkste) verminderingen en netto rechten zoals berekend in het Vlaams Fiscaal Platform (VFP).

Het basisscenario omvat de rechten volgens de huidige regelgeving en deze worden vergeleken met een berekening van de hervorming vanaf 2026. De aanpassingen van de hervorming vergen relatief eenvoudige programmatorische bewerkingen. Deze aanpassingen worden doorgerekend, zonder dat er gedragseffecten in rekening worden gebracht.

Vervolgens worden voor de berekening van de impact van de singlevermindering enkele veronderstellingen aangenomen. De singlevermindering kan worden toegepast voor nalatenschappen van erflaters zonder partner en zonder erfopvolgers in de rechte lijn. Het betreft ca. 5.500 nalatenschappen. Er wordt verondersteld dat de singlevermindering op termijn zal evolueren naar een toepassing in 1/4de van de potentiële gevallen, dus in 1.375 nalatenschappen. Ter referentie, de vriendenerfenis wordt momenteel maar in een 400-tal nalatenschappen toegepast.

De singlevermindering is wel een stuk aantrekkelijker, wat de simulatie met een groter aantal toepassingsgevallen rechtvaardigt. Anderzijds is de doelgroep van de singlevermindering dan weer beperkter in vergelijking met de vriendenerfenis: de singlevermindering is voorbehouden tot de zijlijn en kan enkel toepassing vinden voor nalatenschappen van erflaters zonder partner en zonder erfopvolgers in de rechte lijn.

In de eerste jaren zal het aantal toepassingsgevallen van de singlevermindering beperkt zijn gelet op de tijd die verstrijkt tussen het opstellen van het testament en het openvallen van de nalatenschap.

Hoofdstuk 4. Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Afdeling 6. Wijziging Fonds Personeelsleden met Verlof voor Opdracht

Dit voorstel heeft een impact op het personeelsbestand en de budgetten. Voor het structureel aanbieden van een gedeelte van het portfolio aan lokale besturen, bepaalde organisaties met een publieke taak en overheidsondernemingen is een versterking van de afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten met diverse profielen (aankopers, juristen, ondersteunend personeel) vereist. Aangezien het hier gaat om een structurele dienstverlening en deze profielen, omwille van de efficiëntie en professionaliteit, voor de volledige dienstverlening van de afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten ingezet worden, wenst Het Facilitair Bedrijf zo veel mogelijk met interne vaste medewerkers te werken. De interne medewerkers zullen aangetrokken worden al naargelang de inkomsten van het begrotingsfonds een voldoende stabiel karakter hebben en zullen indien nodig aangevuld worden met tijdelijke, externe medewerkers.
De impact op het personeelsbestand wordt voor 2026 ingeschat op 1,5 VTE van niveau A met 6 jaar anciënniteit. Er zijn nog geen inschattingen mogelijk van de daarop volgende jaren. Hierover zal jaarlijks het akkoord van de Vlaams minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid gevraagd worden.

Hoofdstuk 6. Omgeving

Afdeling 1. Het Vlaamse Gewest gunt de verzekering gewaarborgd wonen

Doordat de aanbestedingsprocedure en de tenlasteneming terug worden opgenomen door het Vlaamse Gewest, vloeien er taken van het Vlaams Woningfonds (VWF) terug naar Wonen in Vlaanderen. Deze taken zullen worden opgevangen binnen de huidige personeelsbezetting.

Afdeling 3. Wijziging van het decreet van 6 juli 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2001

De voorliggende wijzigingen vertalen zich in de uitvoering van de BO2026. Concreet worden er in 2026 binnen de OMG-begroting 180 keuro aan extra ontvangsten geboekt op ontvangstenartikel QB0-9QAGTZZ-OW en ESR-neutraal 180 keuro aan extra uitgaven op uitgavenartikel QB0-1QAX4ZZ-LO. Het voorstel heeft geen impact op het personeelsbestand aangezien deze personeelsleden sowieso betaald worden door de VO cfr. de samenwerkingsovereenkomst met Fost+.

Afdeling 6. Oprichting 'Vlaams fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid'

Via begrotingsartikel QB0-1QCG4JV-IS: Toelage aan OVAM voor UPV en zwerfvuilbeleid worden volgende uitgaven m.b.t. personeelsuitgaven voorzien in de OVAM-begroting:

a) Voor het luik interregionaal kader UPV:
Op basis van de in 2e lezing door de VR goedgekeurde personeelstabel voorzien we:

- 3 beleidsmedewerkers UPV (niv. A)
- 4 extra controleurs UPV (niv. B), naast de 2 controleurs die al bij de OVAM tewerkgesteld zijn via een vrijwillig samenwerkingsakkoord
- per nieuw ingevoerde UPV (textiel, luiers, meubelen): 1 nieuwe beleidsmedewerker (niv. A) en 1 controleur (niv. B)
- 2 nieuwe beleidsmedewerkers voor de IVC (niv. A)

b) Voor het luik UPV zwerfvuil:
Op basis van de in 2e lezing door de VR goedgekeurde personeelstabel voorzien we:

- 20 handhavers zwerfvuil

- 13 beleidsmedewerkers zwerfvuil
- 1 beleidsmedewerker zwerfvuil-data

Op dit moment vult de OVAM haar operationeel zwerfvuilbeleid in via het initiatief Mooimakers. Mooimakers is een samenwerking tussen de OVAM, VVSG en Fost Plus. De werking en loonkosten van Mooimakers worden nu al gefinancierd vanuit een vrijwillige bijdrage van de verpakkende industrie en het werkplan halve euro, en via een vrijwillige bijdrage vanuit de tabakssector. Met het UPV zwerfvuil wordt deze werking en financiering vanaf 2026 wettelijk verankerd. Echter, in financiële termen betekent dit voor de OVAM slechts beperkte extra ontvangsten. T.o.v. de bestaande situatie zijn enkel 2 extra beleidsmedewerkers zwerfvuil voorzien.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen gaf op 10 juli 2023 zijn goedkeuring aan het dossier. De Vlaamse regering bevestigde op 14 juli 2025 haar goedkeuring aan de impact op het personeel van de Vlaamse overheid. Deze goedkeuring geldt voor 30 handhavers zwerfvuil. Rekening houdend met de beschikbare middelen voor handhaving (1.075 keuro) werd bij BO2026 maar een aantal van 20 handhavers zwerfvuil voorzien.

De bovenstaande uitgaven onder punt a) en b) zijn nog niet volledig opgenomen in het voorstel OVAM-begroting BO2026.
De uitgaven voor het nieuw beleid voor het deel lonen wordt geraamd op 3.215 keuro. In het ingediende voorstel OVAM-begroting BO2026 is hiervan reeds 2.258 keuro opgenomen als recurrent beleid. De impact van dit nieuw beleid op het personeelsbudget bedraagt 957 keuro, volledig gefinancierd via begrotingsartikel QB0-1QCG4JV-IS: Toelage aan OVAM voor UPV en zwerfvuilbeleid.

Afdeling 7. Wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening – stopzetting subsidie voor de actualisatie van de inventaris van de onbebouwde percelen

Het voorstel heeft een positieve budgettaire impact van 59k.
De personeelsinzet die nodig was voor de afhandeling van de subsidie, zal gedeeltelijk benut worden voor het beheer van het Vlaanderen-breed register en gedeeltelijk voor andere montoringopdrachten binnen het departement Omgeving.

Hoofdstuk 8. Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

Afdeling 2. Verhoging plafond invoering retributie voor arbeidskaarten en arbeidsvergunningen in het kader van aanvragen gecombineerde vergunning

De retributie genereert opbrengsten voor de Vlaamse overheid. Via uitbreiding van het begrotingsfonds (zie fiche 2) komt deze opbrengst toe aan het Departement WEWIS. In de conceptnota 'Verscherpt en geïntegreerd arbeidsmigratiebeleid', goedgekeurd door de Vlaamse regering op 9 mei 2025, wordt het bedrag van de retributie vastgelegd op 200 euro per aanvraag. Op basis van een bedrag van 200€ per aanvraag wordt de opbrengst geraamd op (2026) 2.164.800€ en (2027) 3.247.200€ en (2028) 3.247.200€.

Afdeling 3. Uitbreiding begrotingsfonds WEWIS tot de retributie in kader van tewerkstelling buitenlandse werknemers

Noden van de Dienst Economische Migratie n.a.v. het actieplan van de Minister en de daaruit volgende aangepaste regelgeving, nl. extra personeel nodig:

- om korte doorlooptijden te garanderen (zowel voor hooggeschoolden 14 dagen als 1 maand voor de andere categorieën);
- voor het beoordelen van de lokale arbeidsmarkt (naast de theoretische beslissingsboom van LSI en info VDAB ook rekening houden met de daadwerkelijke inspanningen van de werkgever);

- voor het opvolgen en verwerken van de retributie (in afwachting van volledig automatisch proces, maar ook voor het opvolgen van de betalingen en problemen op dit vlak , het beantwoorden van de vragen van de klanten);
- voor het monitoren van de aanvragen en om toelatingen efficiënter te laten gebeuren, het inzetten van data-experts zowel algemeen als in het kader van misbruik- en fraudedetectie (o.a. authenticatie van kwalificatiebewijzen);
- In samenwerking met VSI: het opzetten, uitwerken en systematisch uitvoeren van een effectieve en efficiënte ex post controle van de uitgereikte toelatingen tot arbeid. Dit betreft administratieve on desk controles door een inspecteur van VSI in samenwerking met de controlekamer van DEM. Bovendien heeft DEM de systematische hulp nodig van VSI gezien DEM niet over dezelfde toegangen tot applicaties en databronnen als VSI beschikt (cfr. Dolsis, e-PV, etc.).

Om te voldoen aan het beleid van de Vlaamse regering is extra personeel nodig bij DEM (cfr. punt 2 supra). In de tabel hieronder wordt er weergegeven hoe DEM deze doestellingen kan realiseren.

Aangezien de inkomsten uit de retributie niet met volledige zekerheid kunnen worden geraamd en de IT-ontwikkelingen van cruciaal belang zijn, zal de aanwerving van personeel gefaseerd verlopen. In 2026 worden daarom slechts één VTE op niveau B en één VTE op niveau A aangeworven. Vanaf 2027 worden de overige benodigde functies ingevuld, namelijk drie VTE's op niveau B en twee VTE's op niveau A.

jaar	uitgaven	omschrijving van de uitgaven
2026	66.940,16	1 extra VTE niveau B dossierbehandelaars - doorlooptijden behouden, ondersteuning van de controlekamer
	91.334,01	1 extra VTE niveau A opvolgen van het beleid en ex post controles
	158.574,17	
2027	200.820,48	3 extra VTE niveau B dossierbehandelaars - doorlooptijden behouden, ondersteuning controlekamer
	182.668,02	2 extra VTE niveau A opvolgen van het beleid en ex post controles
	383.488,5	
2028	200.820,48	3 extra VTE niveau B dossierbehandelaars - doorlooptijden behouden, ondersteuning controlekamer
	182.668,02	2 extra VTE niveau A opvolgen van het beleid en ex post controles
	383.488,5	

Bovenstaande tabel geeft enkel de loonkost weer (afhankelijk van de graad). Per VTE moet er ook nog een werkingskost (rugzakje) van 8.725 euro worden bijgeteld.

Hoofdstuk 9. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Afdeling 1. Beperking van de universele participatietoeslagen tot begunstigden van de sociale toeslag

Onder constant beleid kan de kost van de schoolbonus in 2026 geraamd worden op 79.475 keuro. Indien de schoolbonus enkel wordt toegekend aan de kinderen met een sociale toeslag dan zou de kost dalen naar 24.234 keuro. De hervorming van de schoolbonus heeft dus een impact op de Vlaamse begroting van -55.241 keuro.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Hoofdstuk 4. Kanselarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Afdeling 1. Financiering op basis van open ruimte

Het voorstel heeft geen impact op het personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en schulden van de lokale besturen.

Het voorstel heeft een positieve impact op de ontvangsten van de gemeenten door de structurele verhogingen van de werkingssubsidie met 35 miljoen euro vanaf 2026 en bijkomend 10 miljoen euro vanaf 2027 en 15 miljoen euro vanaf 2028. Die verhogingen worden mee geïndexeerd aan 3,5% met de globale dotatie.
Bedragen geïndexeerde opstappen: zie rubriek ESR-toets

Afdeling 2. Financiering lokale besturen: Gemeentefonds – aanvullende Elia-compensatie

Het voorstel heeft geen rechtstreekse impact op het personeel, de werkingsuitgaven, de investeringen en schulden van de lokale besturen.
Het voorstel heeft wel een impact op de totaliteit van de gemeentelijke ontvangsten uit het Gemeentefonds en resulteert in een minderontvangst van 41,5 miljoen euro aan algemene financieringsmiddelen voor de Vlaamse gemeenten in 2026 en een minderontvangst van 83 miljoen euro vanaf 2027.

Afdeling 3. Subsidie voor kleine taalgrensgemeenten

Deze subsidie compenseert gedeeltelijk de minderontvangst door het wegvallen van de nominatieve subsidies die in 2023, 2024 en 2025 werden toegekend.

Dit voorstel heeft onmiskenbaar een positieve weerslag op de gemeentelijke financiën van de betrokken gemeenten.

Afdeling 4. Wijziging en opheffing van decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten en opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 10 november 2023 tot uitvoering van het decreet van 26 mei 2023 over de subsidiëring in het kader van de lokale energie- en klimaatpacten

De lokale besturen zullen niet meer gebonden zijn aan de engagementen uit de verschillende Lokale Energie- en Klimaatpacten (LEKP 1.0, LEKP 2.0 en LEKP 2.1), en zullen hiervoor geen financiering meer ontvangen na de laatste uitbetaling in april 2026. De wijziging van het decreet zorgt ervoor dat ze hun toegekende subsidies in 2026 nog aan lokale energie- en klimaatacties kunnen spenderen.

Afdeling 5. Plattelandsfonds

Het voorstel heeft een negatieve budgettaire weerslag op verschillende lokale besturen.

Wat het grootstedenbeleid betreft: de verlaging van de subsidies aan vijf centrumsteden voor investeringen in stadsvernieuwingsprojecten heeft een negatieve budgettaire impact op deze besturen. De budgettaire impact is als volgt:

	Aandeel 2025	Verlaging	Aandeel vanaf 2026
Antwerpen	10.711.351,00	6.959.364,00	3.751.987,00
Gent	2.233.139,00	1.450.912,00	782.227,00
Sint-Niklaas	549.503,00	357.022,00	192.481,00
Mechelen	511.996,00	332.654,00	179.342,00
Oostende	268.250,00	174.287,00	93.963,00
TOTAAL	14.274.239,00	9.274.239,00	5.000.000,00

Wat stadsvernieuwing betreft: het wegvallen van dit budget heeft een onrechtstreekse negatieve budgettaire impact op de lokale besturen die in aanmerking kwamen voor deze middelen (zijnde de centrumsteden, de provinciale steden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie). De betrokken besturen verliezen de mogelijkheid om middelen te verwerven via project- en conceptsubsidies, die worden aangewend voor investeringen in stadsvernieuwingsprojecten.

Afdeling 6. Wijziging Fonds Personeelsleden met Verlof voor Opdracht

Dit voorstel heeft een weerslag op de lokale en provinciale besturen. Zij zullen in de toekomst een vergoeding moeten betalen als zij willen (blijven) afnemen van bepaalde dienstverlening van de afdeling Aankoopcentrale en Overheidsopdrachten. In eerste instantie gaat het om de afname van de raamovereenkomsten van de aankoopcentrale. De vergoeding zal forfaitair bepaald worden.
Afnamen van het centraal aanbod aan raamovereenkomsten van de Aankoopcentrale betekent een efficiëntieverhoging bij de lokale en provinciale overheden aangezien zij hierdoor zelf geen overheidsopdrachten voor deze goederen en diensten in de markt moeten zetten of opvolgen. Bovendien verzekert de afname ook conformiteit met de regelgeving overheidsopdrachten.

Hoofdstuk 6. Omgeving

Afdeling 6. Oprichting 'Vlaams fonds voor uitgebreide producentenverantwoordelijkheid'

De uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor zwerfvuil gaat uit van het principe dat de producenten van producten die een significante impact hebben op de zwerfvuilkosten, deze kosten moeten dragen. Dit principe ligt ook vervat in de Europese SUP-richtlijn ('Single Use Products', 2019/904). De heffing dient om de kosten te compenseren van de overheidsinstanties die instaan voor het beheer van zwerfvuil, en genereert daarbij volgende extra ontvangsten voor gemeenten en IC's, provincies en agentschappen.

- Gemeenten en IC's (85,17%): 60.935.966 euro
- Provincies (0,70%) en Agentschappen (3,93% - ANB, AWV, DVW, VMM): 3.311.009 euro

Hierbij werd rekening gehouden met de eerdere vermelde verdeelsleutel, en het in de derde lezing goedgekeurde bedrag voor de totaal gevorderde kost voor het Vlaams Gewest van 71.545 keuro.

In Vlaanderen zullen de producenten met het huidige voorstel 43,93% van de Vlaamse zwerfvuilkosten dragen. De overheden blijven instaan voor 56,07% van de kosten.

Afdeling 7. Wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening – stopzetting subsidie voor de actualisatie van de inventaris van de onbebouwde percelen

Het voorstel heeft een uiterst beperkte weerslag op de werking van lokale en provinciale besturen. Het verlies aan (uiterst beperkte) subsidiemiddelen voor de actualisatie van het RUP wordt gecompenseerd door een meer doelmatige ondersteuning via een (Vlaanderen-breed) register.

Afdeling 11. Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materialenkringlopen en afvalstoffen – OVAM-heffingen

Het voorstel heeft een weerslag op de werking van lokale besturen.
De heffingen voor de verbranding van huishoudelijke afvalstoffen worden betaald door de verbrandingsinstallaties, die deze (indien ze niet zelf door de intercommunale gerund wordt) doorrekenen aan de intercommunales en lokale besturen. De lokale besturen moeten een variabele kost/retributie binnen een bepaalde vork (cf. VLAREMA) doorrekenen aan de burger. Zij zijn echter niet verplicht om deze verhoging van de heffing door te rekenen aan de burger. Het effect op de lokale besturen is dus afhankelijk van de mate waarin zij de extra kost van de heffingsverhoging doorrekenen aan de burger. Het individueel effect per gemeente zal ook groter zijn afhankelijk van het gerealiseerde restafvalcijfer in kg/inwoner

Hoofdstuk 8. Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie, Landbouw en Sociale Economie

Afdeling 1. Algemene financiering van de gemeenten ter ondersteuning van een lokaal sociale-economiebeleid

Dit voorstel heeft een positieve weerslag op de gemeentelijke financiën, gelet op de rechtstreekse beschikbaarheid van voornoemde middelen ten bate van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

De voorontwerpen van programmadecreet vallen buiten het toepassingsgebied van de reguleringsimpactanalyse (RIA) op basis van de uitzondering voor regelgeving inzake begroting en fiscaliteit.

Er wordt spoedeisend advies gevraagd bij de Raad van State en de Strategische Adviesraden.

De definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering is voorzien op 24 oktober 2026.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan:
- het voorontwerp van Decreet Programmadecreet bij de begroting 2026;
- de bijhorende Memorie van Toelichting;

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor de financiën en de begrotingen, te gelasten over voornoemde voorontwerp van decreet het spoedadvies in te winnen van:
- Sociaal Economische Raad van Vlaanderen (SERV)
- Vlaamse Onderwijsraad (Vlor)
- Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
- Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC)
- Strategische Adviesraad Landbouw en Visserij (SALV)
- Mobiliteitsraad (MORA)
- Milieu- en Natuurraad (Minaraad)
- Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (SARO)
- de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van ten hoogste vijf dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 3°, van de gecoördineerde wetten op

de Raad van State, gemotiveerd door de omstandigheid dat het programmadecreet wegens de nauwe band met de begrotingsdecreten en de gelijktijdige behandeling in het Vlaams Parlement in dezelfde periode ingediend moet worden;

3° de minister-president van de Vlaamse Regering te verzoeken dit voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten;

4° de Vlaamse minister, bevoegd voor onderwijs, te gelasten dit voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een vergadering van:

- het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs;
- het Vlaams Onderhandelingscomité voor de Basiseducatie, bedoeld in het decreet van 23 januari 2009 houdende oprichting van onderhandelingscomités voor de basiseducatie en voor het Vlaams Ondersteuningscentrum voor het Volwassenenonderwijs;
- het Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs, vermeld in het decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de medezeggenschap in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING EN FINANCIËN, VLAAMSE RAND, ONROEREND ERFGOED EN DIERENWELZIJN

Ben WEYTS

Bijlagen:

- het voorontwerp van decreet
- bijlage 1 en bijlage 2 bij het voorontwerp van decreet
- de memorie van toelichting
- de adviezen van de Inspectie van Financiën
- het begrotingsakkoord